

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@ca.minjust.gov.ua,
themis@ca.minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Комітет Верховної Ради
України з питань
фінансів, податкової
та митної політики**

Кабінет Міністрів України

Міністерство юстиції України на виконання резолюції Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Тараса Качки від 05.12.2025 № 39486/1/1-25 (до звернення Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 01.12.2025 № 04-32/03-2025/276367) спільно з МВС, НАДС, БЕБ, Адміністрацією Держприкордонслужби, Держмитслужбою, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку опрацювало проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності Бюро економічної безпеки України» (реєстр. № 14207-1 від 27.11.2025) (далі – проект Закону), поданий на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Железняком Я.І., і висловлює такі пропозиції та зауваження до нього.

1. Щодо пропозиції доповнити статтю 3 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» положеннями, згідно з якими цей Закон застосовується до працівників Бюро економічної безпеки України у частині, що не суперечить Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» (підпункт 1 пункту 12 розділу I проекту Закону), зазначаємо, що відповідно до Закону України «Про правотворчу діяльність» (набрав чинності, вводиться в дію з урахуванням особливостей, визначених прикінцевими положеннями) правотворча діяльність здійснюється відповідно до принципів, зокрема, верховенства права, законності, юридичної визначеності, системності (стаття 3 Закону).

Конституційний Суд України неодноразово наголошував на необхідності дотримання принципу верховенства права. Так, у його Рішенні від 20.06.2019 № 6-р зауважено, що у контексті статті 8 Конституції України юридична визначеність забезпечує адаптацію суб'єкта правозастосування до нормативних умов правової дійсності та його впевненість у своєму правовому становищі, а також захист від свавільного втручання з боку держави. Юридичну

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 182539/16705-4-25/11.3.2 від 18.12.2025

Підписувач Сугак Людмила Петрівна

Сертифікат [382367105294AF9704000000F08B0100F0112304](#)

Дійсний з 02.07.2025 10:11:05 по 02.07.2026 10:11:05

визначеність необхідно розуміти через такі її складові: чіткість, зрозумілість, однозначність норм права; право особи у своїх діях розраховувати на розумну та передбачувану стабільність існуючого законодавства та можливість передбачати наслідки застосування норм права (законні очікування). Таким чином, юридична визначеність передбачає, що законодавець повинен прагнути до чіткості та зрозумілості у викладенні норм права. Кожна особа відповідно до конкретних обставин має орієнтуватися в тому, яка саме норма права застосовується у певному випадку, та мати чітке розуміння щодо настання конкретних правових наслідків у відповідних правовідносинах з огляду на розумну та передбачувану стабільність норм права (абзаци четвертий – шостий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення).

При цьому зазначаємо, що Міністерство юстиції України відповідно до листа Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука від 04.08.2025 № 01/06-2025/180369 та на виконання доручення Прем'єр-міністра України Юлії Свириденко від 08.08.2025 № 25379/1/1-25 разом з міністерствами, іншими державними органами здійснює опрацювання проєкту Закону України «Про визнання такими, що втратили чинність, окремих положень законодавчих актів України», яким визнаються такими, що втратили чинність, низка положень законодавчих актів, які містять формулювання *«у частині, що не суперечить цьому закону»*.

Як вказано в листі Голови Верховної Ради України, практика включення до тексту законів України положень щодо дії інших законів України або нормативно-правових актів *«у частині, що не суперечить цьому закону»*, ускладнює процес правозастосування, створює ризики неоднозначного тлумачення законодавчих норм та негативно впливає на реалізацію принципу правової визначеності. Враховуючи положення Закону України «Про правотворчу діяльність», зокрема статей 9, 10 та 19, які визначають статус закону та ієрархію нормативно-правових актів, продовження практики включення до текстів законів України формулювань щодо дії інших законів чи нормативно-правових актів *«у частині, що не суперечить цьому закону»* (а також інших похідних формулювань аналогічного змісту), є неприпустимим.

2. Проєктом Закону передбачається, зокрема, внесення змін до статті 9 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» (далі – Закон України про БЕБ) шляхом доповнення вказаної статті новими частинами (абзаци сьомий, восьмий, дванадцятий, п'ятнадцятий підпункту 7 пункту 15 розділу I проєкту Закону).

2.1. Щодо вживання в наведених положеннях тексту проєкту Закону формулювань *«підприємства, установи, організації усіх форм власності з часткою державної власності понад двадцять п'ять відсотків»*, *«підприємству, установі чи організації всіх форм власності»* зазначаємо, що вони є застарілими та базувалися на положеннях Господарського кодексу України.

У свою чергу аналіз Закону України про БЕБ також виявив положення, в яких застосовуються формулювання *«підприємствами, установами та*

організаціями», «підприємств, установ та організацій», «на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності», до яких проєкт Закону не передбачає внесення змін.

Інформуємо, що 28.08.2025 введено в дію Закон України № 4196-IX «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» (далі – Закон № 4196-IX).

Елементом реформи, запровадженої Законом № 4196-IX, є внесення змін до законодавчих актів з метою вилучення з правового поля низки застарілих організаційно-правових форм юридичних осіб.

У свою чергу реформування передбачає трирічний перехідний період для поступового припинення діяльності «підприємств» та їх перетворення у товариства.

З огляду на зазначене більш сучасним підходом для позначення відповідних суб'єктів є застосування формулювання «*юридичні особи, незалежно від організаційно-правової форми*».

При цьому в частині використання формулювання «*підприємства, установи, організації усіх форм власності з часткою державної власності понад двадцять п'ять відсотків*» варто зауважити, що Закон України «Про управління об'єктами державної власності» оперує формулюванням «*юридичні особи, єдиним учасником (засновником) яких є держава*».

2.2. Проєктом Закону пропонується внести зміни до статті 9 Закону України про БЕБ, якими наділити Бюро економічної безпеки України додатковими повноваженнями в рамках інформаційно-аналітичної діяльності видавати «*рекомендації*» та оголошувати «*офіційні застереження*».

«4. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації усіх форм власності з часткою державної власності понад двадцять п'ять відсотків з метою *реагування на виявлені ризики зобов'язані розглянути рекомендації органів Бюро економічної безпеки України та надати інформацію про результати їх розгляду у строк протягом 30 календарних днів від дати їх отримання.*

...

Залишення без розгляду посадовою особою рекомендації органів Бюро економічної безпеки України, несвоєчасне надання відповіді на таку рекомендацію тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

5. З метою запобігання виникненню, мінімізації або усунення виявлених ризиків та загроз економічній безпеці держави інформаційно-аналітичні підрозділи Бюро економічної безпеки України за результатами інформаційно-аналітичної діяльності можуть оголошувати особам офіційне застереження.

Офіційне застереження – це роз'яснення Бюро економічної безпеки України фізичній особі або підприємству, установі чи організації всіх форм власності про те, що в їх діянні (дії або бездіяльності) містяться ризики створення умов для вчинення кримінальних правопорушень, віднесених законом

до підслідності Бюро економічної безпеки України. Офіційне застереження здійснюється у формі письмового інформування в порядку, визначеному Бюро економічної безпеки України.

...

Офіційне застереження адресується конкретній фізичній особі або керівнику (уповноваженій відповідальній посадовій особі) підприємства, установи чи організації всіх форм власності і повинно містити опис діяння (дії або бездіяльності), що створює умови для вчинення кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Бюро економічної безпеки України».

З огляду на викладене метою запропонованих заходів Бюро економічної безпеки України є реагування на виявлені ризики у діяльності суб'єктів. Відповідно до статті 2 Закону України про БЕБ у запропонованій редакції «ризик» – це «загроза, пов'язана з вчиненням кримінального правопорушення, віднесеного до підслідності Бюро економічної безпеки України, що призводить до тінізації економіки та послаблення економічної безпеки держави», при цьому без визначення жодних критеріїв, які давали б змогу передбачити, які діяння суб'єктів можуть бути оцінені як «загроза вчинення кримінального правопорушення» та, таким чином, віднесені до ризикових.

Тобто зі змісту запропонованих норм неможливо встановити, які саме дії (бездіяльність) стануть підставою для видачі рекомендації та оголошення офіційного застереження.

Також проектом Закону не передбачено, які вимоги до суб'єктів господарювання можуть містити вказані рекомендації та офіційні застереження, а також їх наслідки для вказаних суб'єктів. Більше того, на відміну від рекомендацій, щодо яких передбачено обов'язок суб'єкта повідомляти про їх розгляд, проектом Закону не встановлено жодних вимог до суб'єктів щодо реагування на оголошене їм офіційне застереження.

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) втручання у діяльність суб'єктів господарювання підпадає під захист статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), яка гарантує право на мирне володіння своїм майном.

Перша та найбільш важлива вимога статті 1 Першого протоколу до Конвенції полягає у тому, що будь-яке втручання державного органу повинно бути законним. Вимога щодо законності у розумінні Конвенції вимагає дотримання відповідних положень національного законодавства та відповідності принципів верховенства права, що включає свободу від свавілля (див. пункт 167 рішення у справі «*East/West Alliance Limited*» проти України» від 23.01.2014, заява № 19336/04).

Правові норми, на яких ґрунтується втручання, повинні бути достатньо доступними, точними та передбачуваними у своєму застосуванні (див. пункт 10 рішення у справі «*Довбишев проти України*» від 30.11.2023, заява № 68447/12).

Норма не може розглядатися як «закон», якщо вона не сформульована з достатньою точністю, щоб громадяни могли регулювати свою поведінку; вони повинні бути здатні – за потреби за допомогою відповідної консультації – передбачати в міру, що є розумною за даних обставин, наслідки, які може спричинити певна дія (див. пункт 141 рішення у справі «*Centro Europa 7 SRL and di Stefano v. Italy*» від 07.06.2012, заява № 38433/09).

Крім того, принцип юридичної визначеності є невід'ємною складовою принципу верховенства права і виступає в нормотворчій діяльності в якості необхідної гарантії забезпечення ефективного захисту особи від протиправних посягань на її права з боку суб'єктів владних повноважень, в тому числі від посягань на права, гарантовані Конвенцією, спричинені наданням органам державної влади необмежених дискреційних повноважень (див. пункт 49 рішення у справі «*Волохи проти України*» від 02.11.2006, заява № 23543/02).

З огляду на викладене положення проекту Закону, яким пропонується наділити Бюро економічної безпеки України повноваженнями в результаті інформаційно-аналітичної діяльності видавати визначеним суб'єктам рекомендації та оголошувати офіційні застереження, не відповідають вимозі «передбачуваності» закону та можуть мати наслідком неправомірне втручання у право, гарантоване статтею 1 Першого протоколу до Конвенції.

Крім того, наділення Бюро економічної безпеки України повноваженнями контролю та нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання є невластивими для правоохоронного органу функціями та створить ризик дублювання повноважень податкових органів, що матиме наслідком додаткове навантаження на суб'єктів господарювання.

3. Підпунктом 8 пункту 15 розділу I проекту Закону передбачається у пункті 2 частини другої статті 10 Закону України про БЕБ слово «*телекомунікаційних*» замінити словом «*комунікаційних*».

Згідно із запропонованими змінами до проекту Закону Бюро економічної безпеки України здійснює впровадження і технічне супроводження інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем і технологій.

У зв'язку з викладеним варто зауважити, що на сьогодні відносини у сфері захисту інформації в інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах регулюються Законом України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», який розрізняє та надає визначення таким видам систем, як: «*інформаційна (автоматизована) система*», «*електронна комунікаційна система*» та «*інформаційно-комунікаційна система*».

Враховуючи наведене, запропоновані зміни потребують приведення у відповідність до термінології Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах».

Міністерство юстиції України додає перелік нормативно-правових актів, прийняття яких необхідне для реалізації проекту Закону в разі його прийняття,

та перелік нормативно-правових актів, які необхідно привести у відповідність до проєкту Закону в разі його прийняття.

Водночас Міністерство юстиції України надсилає позиції МВС, НАДС, БЕБ, Адміністрації Держприкордонслужби, Держмитслужби, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку до проєкту Закону.

Позиції Мінфіну, Мінекономіки та Мінсоцполітики буде надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики та Кабінету Міністрів України додатково у разі їх надходження.

Додаток: на 21 арк.

**Заступник Міністра
з питань європейської інтеграції**

Людмила СУГАК